

Aardgastransportleiding Ossendrecht-Zelzate

**Toetsingsadvies over het milieueffectrapport en de
aanvulling daarop**

4 augustus 2008 / rapportnummer 1938-67

1. OORDEEL OVER HET MER EN DE AANVULLING DAAROP

N.V. Nederlandse Gasunie heeft het voornemen om tussen Ossendrecht en Zelzate een gastransportleiding aan te leggen in combinatie met de uitbreiding van het exportstation nabij Zelzate. De gastransportleiding heeft een lengte van circa 40 km en kruist de Westerschelde. Een gedeelte van deze leiding kruist Vlaams gebied.

Voor de gastransportleiding moeten de bestemmingsplannen van de gemeenten herzien worden. Tevens zijn er vergunningen nodig in het kader van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken (Wbr) en de Grondwaterwet (Gww). Ter onderbouwing van de bestemmingsplanherzieningen en de aanvragen van bovengenoemde vergunningen is een milieueffectrapport (MER) opgesteld.¹

Tijdens de toetsing heeft een gesprek plaatsgevonden tussen de Commissie voor de m.e.r. (hierna 'de Commissie'), het bevoegd gezag en de initiatiefnemer. Daar heeft de Commissie kenbaar gemaakt dat het MER naar haar oordeel op een aantal onderdelen onvolledig is. Naar aanleiding hiervan heeft de initiatiefnemer informatie (verder 'de aanvulling') aangeleverd over:

- externe veiligheid;
- de effecten van de doorsnijding van de Ecologische Hoofdstructuur.

De aanvulling heeft niet ter visie gelegen. De Commissie adviseert de aanvulling zo snel mogelijk openbaar te maken.

De Commissie is van oordeel dat **de essentiële informatie in het MER en de aanvulling tezamen aanwezig is** om het milieu een volwaardige plaats te geven bij de besluitvorming over de bestemmingsplannen en de vergunningen.

De hoofdknelpunten van het onderhavige tracé, de passage van de Gasdam, de Zandberg en de Westerschelde, zijn in het MER goed uitgewerkt.

Voor de passage van de Gasdam zijn verschillende mogelijkheden onderzocht, waaronder het wel/niet verdiept aanleggen van alle leidingen. Het MER maakt inzichtelijk dat het *niet* verdiept aanleggen van de aardgasleiding geen belemmering vormt om op een later moment alle aanwezige leidingen alsnog verdiept aan te leggen.

Voor de passage van de Zandberg zijn twee verschillende tracévarianten uitgewerkt: één tracé gebundeld met bestaande aardgastransportleidingen en een tweede tracé gebundeld met bestaande waterleidingen. De tracéalternatieven, de gevolgen hiervan (inclusief mogelijke mitigerende maatregelen) en de effectvergelijking zijn goed uitgewerkt. Uit deze vergelijking blijkt dat bundeling met waterleiding het verdedigingswerk de Steenen Beer² ontziet terwijl bundeling met gasleiding bedrijfstechnische voordelen biedt; wel zijn in dit geval nog mitigerende maatregelen mogelijk om de schade zoveel mogelijk te beperken.³

¹ Voor technische informatie over de m.e.r.-procedure, de rol van de Commissie, samenstelling van de werkgroep en een overzicht van de door de initiatiefnemer aangeleverde stukken wordt verwezen naar bijlage 1. In bijlage 2 is een overzicht van de zienswijzen opgenomen.

² In het MER (pagina 99) staat de Steenen Beer omschreven als "een samenhangend geheel van het verdedigingswerk, dijken met laanbeplanting en een kreek".

³ De initiatiefnemer heeft tijdens het gesprek van 7 juli '08 toegelicht dat bundeling met bestaande aardgasleidingen bedrijfstechnische voordelen biedt ten opzichte van bundeling met waterleidingen.

De passende beoordeling maakt aannemelijk dat het voornemen geen significant negatieve gevolgen heeft voor Nederlands Natura 2000-gebied Westerschelde en Saeftinghe.

2. TOELICHTING OP HET OORDEEL

2.1 Externe veiligheid

2.1.1 Vigerend beleid

MER

In de vastgestelde richtlijnen is gevraagd een beschrijving van de effecten van de verschillende alternatieven op de veiligheid van mensen (plaatsgebonden risico en groepsrisico) te geven. Deze risicoschattingen dienden gemaakt te worden zoals wettelijk voorgeschreven. Hier is, met uitzondering van het exportstation nabij Zelzate, aan voldaan

Het bestaande importstation nabij Zelzate zal worden omgebouwd tot exportstation (meet- en regelstation). Voor dit station ontbreekt in het MER de kwantitatieve risicoanalyse (QRA) waarin het plaatsgebonden (PR) en groepsrisico (GR) wordt berekend en getoetst aan het BEVI.⁴ Een QRA is vereist wanneer de diameter van de aanvoerende gasleiding van het meetstation meer dan 20 inch is.⁵ Daarbij dient voor het GR niet alleen bepaald te worden of er sprake is van overschrijding van de oriënterende waarde maar dient de toename van het GR beschouwd te worden.

Aanvulling

In de aanvulling zijn voor zowel de bestaande situatie als voor de toekomstige situatie van het meetstation de plaatsgebonden risicocontouren gepresenteerd. Op basis van de rekenresultaten van de QRA wordt geconcludeerd dat aan de toetswaarden uit het BEVI wordt voldaan.^{6,7} Hiermee is voldoende informatie voor de besluitvorming aanwezig.

2.2 Ecologische Hoofdstructuur

MER

Het tracé doorsnijdt enkele gebieden die zijn aangewezen als (Provinciale) Ecologische Hoofdstructuur (PEHS) en een aantal geplande verbindingzones. In het MER wordt het (beoogde) natuurdoeltype in deze gebieden (zoals grasland en ruigte) benoemd maar, wordt geen inzicht verstrekt in de huidige natuurwaarde/kwaliteit van de betreffende gebieden. Hierdoor is onvoldoende navolgbaar of de gevolgen van het voornemen juist zijn weergegeven in het MER.

⁴ De Regeling externe veiligheid inrichtingen (REVI) stelt dat een gasmeetstation met een gasleiding van meer dan 20 inch onder het Besluit externe veiligheid inrichtingen (BEVI) valt.

⁵ Uit het MER blijkt niet of de aanvoerende gasleiding meer dan 20 inch is.

⁶ Hiervoor is gebruik gemaakt van het rekenpakket PIPESAFE in plaats van Safeti-NL dat in het REVI wordt voorgeschreven. De Gasunie heeft mondeling toegelicht dat PIPESAFE beter is afgestemd op de risicoscenario's voor het meetstation en dat er afstemming met het RIVM heeft plaatsgevonden over het gebruik van PIPESAFE.

⁷ Het berekende groepsrisico in de huidige en toekomstige situatie is dusdanig laag dat hier geen FN-curve voor gepresenteerd hoeft te worden.

Door het ontbreken van deze informatie en omdat de mitigerende maatregelen niet locatiespecifiek zijn benoemd kan ook het effect van de mitigerende maatregelen onvoldoende worden beoordeeld.

Aanvulling

In de aanvulling is een overzicht gegeven van de EHS-gebieden en de ecologische verbindingzones die door het tracé worden doorsneden en/of aan het tracé grenzen. De huidige natuurwaarde/kwaliteit van de betreffende gebieden en de effecten van de voorgenomen activiteit daarop zijn inzichtelijk gemaakt. De voorgestelde (generieke) mitigerende maatregelen zijn voldoende onderbouwd. Hiermee is voldoende informatie aanwezig voor besluitvorming.

De Commissie plaatst hierbij wel de volgende twee kanttekeningen:

1. In MER en het achtergronddocument natuur is sprake van een bospassage bij Luntershoek. De Commissie maakt uit de aanvulling op dat het genoemde bos onderdeel is van de ecologische verbindingzone van de Sasdijk. Deze wordt door een schildboring (kruising K161-1) gekruist en het in- en uitredepunt liggen buiten het bos en ecologische verbindingzone. Hierdoor zijn geen nadelige ecologische gevolgen te verwachten.
2. Op basis van het MER en de aanvulling constateert de Commissie dat er binnen de grenzen van het EHS-gebied de Zwartenhoeksche kreek een boring uitkomt. Het gaat hier om een gebied met natuurdoeltype 'nat, matig voedselrijk grasland' van matige kwaliteit, waarvoor in de aanvulling een hersteltijd van 2-3 jaar wordt gegeven. De Commissie constateert dat deze herstelduur niet conform het Handboek Natuurdoeltype is. Echter, ervan uitgaand dat slechts een zeer beperkt oppervlakte van het natuurdoeltype 'nat, matig, voedselrijk grasland' wordt vergraven en dat de oude situatie zoveel mogelijk hersteld wordt, kan worden gesproken over een licht negatief effect.

3. OVERIGE OPMERKINGEN MET AANBEVELINGEN

De opmerkingen in het verdere advies hebben geen betrekking op essentiële tekortkomingen. De Commissie hoopt met onderstaande aanbevelingen een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming.

3.1 Externe veiligheid

3.1.1 Windmolens

Een gedeelte het plangebied op Belgisch grondgebied is bestemd als windmolenpark.⁸ Ter plaatse van het deze bestemming zal de gasleiding gebundeld worden aangelegd met reeds bestaande leidingen. De Commissie constateert dat de gevolgen van de aanleg van de aardgastransportleiding ten aanzien van het reeds bestemde windmolenpark niet in het MER beschreven zijn. Aangezien het betreffende gebied zich niet op Nederlands grondgebied bevindt volstaat de Commissie met deze constatering.

⁸ Het gaat hier om een gedeelte van de Oosteroever, zie ook pagina 112 van het MER en figuur 6.46 Gewestplan in de bijlagen van hoofdstuk 6.

3.1.2 Toekomstig beleid

Groepsrisico tracé

In het MER wordt het groepsrisico (GR) getoetst aan de oriënterende waarde.⁹ Echter, voor de toetsing is met name de (significante) toename van het GR in het gebied waar de GR 10% of meer van de oriënterende waarde bedraagt van belang. Aangezien het hier om de toetsing aan toekomstig beleid gaat, betreft dit geen essentiële tekortkoming. De Commissie vindt dit echter wel relevante informatie en acht het raadzaam om deze toetsing alsnog uit te voeren.

- De Commissie adviseert om voor de situaties waar een overschrijding van 10% van de oriënterende waarde van het groepsrisico optreedt de FN-curves te laten presenteren.

3.2 Landschap en Cultuurhistorie

3.2.1 GEA-objecten en geomorfologische vormen

Uit het MER blijkt dat het tracé het GEA-object¹⁰ Otheense Kreek en een gebied met bijzondere geomorfologische vormen, de kreekrug bij Hulst, doorsnijdt. Uit het MER blijkt niet of mogelijkheden om deze objecten te ontzien (zoals de wijze van aanleg en tracering) zijn onderzocht.

- De Commissie adviseert in de verdere uitwerking te laten onderzoeken of er mogelijkheden zijn om schade aan de GEA-objecten te beperken.

3.2.2 Archeologie

In het achtergrondrapport Archeologisch Bureauonderzoek wordt een aantal aanbevelingen gedaan voor vervolgstappen. De bevindingen uit het achtergrondrapport zijn in het hoofdrapport van het MER samengevat. In het MER wordt gesteld dat in overleg met het bevoegd gezag zal worden bekeken welke vervolgstappen nodig zijn om archeologische schade te beperken.

- De Commissie adviseert het archeologisch vervolgonderzoek zo snel mogelijk uit te laten voeren ten einde vast te stellen of archeologische vindplaatsen aanwezig zijn en welke mitigerende maatregelen hiervoor nodig zijn.

⁹ Een toetswaarde van 10% van de oriënterende waarde is geen wettelijke waarde maar wordt veel gehanteerd, zoals in de Risicoatlas Spoor, ministerie van Verkeer en Waterstaat. De Commissie adviseert als maatstaf een significante toename van het GR hoger dan 10% van de oriënterende waarde te hanteren.

¹⁰ Waardevolle geologische, geomorfologische of bodemkundige eenheden aan het aardoppervlak.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Initiatiefnemer: N.V. Nederlandse Gasunie

Bevoegd gezag: Bureau Energie Projecten, coördinerend namens de gemeenten Reimerswaal, Hulst en Terneuzen, de provincie Zeeland en Rijkswaterstaat

Besluit: Herziening bestemmingsplannen en aanvraag vergunningen in het kader van de Grondwaterwet en de Wet beheer rijkswaterstaatswerken.

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C08.0, D15.1

Activiteit: Aanleg aardgastransportleiding, uitbreiding van het exportstation

Betrokken documenten:

- Milieueffectrapport Leiding Ossendrecht-Zelzate, Arcadis, 11 april 2008
- Aanvulling:
 - Kwantitatieve risicotoetsing locatie Zelzate, Nederlandse Gasunie, 3 juli 2008;
 - Addendum MER Aardgastransportleiding Ossendrecht-Zelzate, Arcadis Nederland BV, 11 juli 2008.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieumomstandigheden of te onderzoeken alternatieven.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in de Staatscourant: 30 mei 2007

aanvraag richtlijnenadvies: 11 juni 2007

ter inzage legging startnotitie: 31 mei 2007 tot en met 11 juli 2007

richtlijnenadvies uitgebracht: 3 september 2007

richtlijnen vastgesteld: 27 november 2007

kennisgeving MER in de Staatscourant: 12 juni 2008

aanvraag toetsingsadvies: 23 mei 2008

ter inzage legging MER: 12 juni 2008 tot en met 23 juli 2008

toetsingsadvies MER en aanvulling daarop uitgebracht: 4 augustus 2008

Bijzonderheden:

Tijdens de toetsing heeft een gesprek plaatsgevonden tussen de Commissie, het bevoegd gezag en de initiatiefnemer. Daar heeft de Commissie kenbaar gemaakt dat het MER naar haar oordeel op een aantal onderdelen onvolledig is. Naar aanleiding hiervan heeft de initiatiefnemer informatie (verder 'de aanvulling') aangeleverd over:

- externe veiligheid van het uit te breiden exportstation;
- de effecten van de doorsnijding van de Ecologische Hoofdstructuur.

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing inventariseert de Commissie eerst of er tekortkomingen zijn in het voldoen aan de (vooraf) gestelde eisen. Vervolgens beoordeelt de Commissie de ernst van de eventuele tekortkomingen. Daarbij staat de vraag centraal of de benodigde informatie aanwezig is om het milieubelang een vol-

waardige plaats te geven bij de besluitvorming. Is dat naar haar mening niet het geval dan signaleert de Commissie dat er sprake is van een zogenoemde 'essentiële tekortkoming'. De Commissie adviseert dan dat die informatie alsnog beschikbaar komt, alvorens het besluit wordt genomen. Overige tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. Deze werkwijze impliceert dat de Commissie zich in het advies tot hoofdzaken beperkt en niet ingaat op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

ir. A.J. Pikaar
dr. D.K.J. Tommel (voorzitter)
dr. N.P.J. de Vries
prof.ir. J.J. van der Vuurst de Vries
drs. F.H. van der Wind (werkgroepsecretaris)

BIJLAGE 2: Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. Waterschap Zeeuwse Eilanden, Middelburg
2. Zeeuwse Milieufederatie, Goes
3. Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie ZLTO, Goes
4. College van B&W gemeente Zelzate, Zelzate
5. Veiligheidsregio Zeeland, Middelburg
6. Waterschap Zeeuws-Vlaanderen, Terneuzen
7. P.A. Baecke, Vogelwaard

**Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Aardgastransportleiding Ossendrecht-Zelzate en de aanvulling
daarop**

N.V. Nederlandse Gasunie heeft het voornemen om tussen Ossendrecht en Zelzate een gastransportleiding aan te leggen in combinatie met de uitbreiding van het exportstation nabij Zelzate. De gastransportleiding heeft een lengte van circa 40 km en kruist de Westerschelde. Een gedeelte van deze leiding kruist Vlaams gebied. Voor de gastransportleiding moeten de bestemmingsplannen van de gemeenten herzien worden. Tevens zijn er vergunningen nodig in het kader van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken (Wbr) en de Grondwaterwet (Gww). Ter onderbouwing van de bestemmingsplanherzieningen en de aanvragen van bovengenoemde vergunningen is een milieueffectrapport (MER) opgesteld.

ISBN: 978-90-421-2458-5